

Slovenska uradna delegacija (Jože Štukl, Magdalena Tovornik, Aleksander Igličar in Jernej Tavčar) ob uspešnem vpisu Škofjeloškega pasijona na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva, Adis Abeba, Etiopija. Foto arhiv: Jože Štukl

Aleksander Igličar

VPIS ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA NA UNESCOV REPREZENTATIVNI SEZNAM NESNOVNE KULTURNE DEDIŠČINE ČLOVEŠTVA

Generalna skupščina UNESCA, Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo, je 17. oktobra 2003 sprejela Konvencijo o varovanju nesnovne kulturne dediščine, ki je 18. decembra 2008 začela veljati tudi v Sloveniji. Konvencija zagotavlja varovanje in spoštovanje nesnovne kulturne dediščine skupnosti, skupin in posameznikov, večje zavedanje o pomembnosti tovrstne dediščine na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni ter medsebojno spoštovanje, mednarodno sodelovanje in pomoč.

Od 28. novembra do 2. decembra 2016 je bilo v Adis Abebi, glavnem mestu Etiopije, 11. zasedanje Medvladnega odbora UNESCA za varovanje nesnovne kulturne dediščine (v nadaljevanju Medvladni odbor), na katerem se je med drugim odločalo tudi o vpisu Škofjeloškega pasijona (v nadaljevanju ŠP) na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva (v nadaljevanju UNESCOv Reprezentativni seznam). Zasedanja se je udeležilo več kot 700 udeležencev iz 121 držav.

V ponedeljek, 31. oktobra 2016, je bilo objavljeno poročilo 12-članske ocenjevalne skupine, ki je strokovno ocenila vseh 37 predlogov za vpis na UNESCOv Reprezentativni seznam. ŠP je imel oznako 10.b.29. Ocenjevalna skupina je podala mnenje, da glede na informacije, ki so bile zapisane v vlogi, ŠP izpolnjuje vse vsebinske kriterije za vpis. Imela pa je zadržek, da iz vloge ni razvidno, kako se posodablja slovenski register nesnovne dediščine. Zaradi tega je ocenjevalna skupina predlagala, da se vloga dopolni in ponovno vloži v naslednjem ocenjevalnem obdobju. Celotno poročilo ocenjevalne skupine je dosegljivo na uradni spletni strani 11. zasedanja Medvladnega odbora, pod točko 10.b dnevnega reda (<http://www.unesco.org/culture/ich/en/11com>).

Vsi, ki smo bili vključeni v pripravo predloga za vpis ŠP na UNESCOv Reprezentativni seznam, smo bili zelo veseli, da ocenjevalna skupina ni imela vsebinskih zadržkov, saj je to ključen pogoj za vpis. Hkrati smo bili zaskrbljeni, ali bomo uspeli pojasniti »proceduralni« zadržek, ki je deloma nastal tudi zaradi sprememb

slovenskega Zakona o varstvu kulturne dediščine, ki so bile sprejete maja 2016. Zakon je namreč do tedaj uporabljen pojem „živa kulturna dediščina“ nadomestil s pojmom „nesnovna kulturna dediščina“. V vlogi za vpis ŠP na UNESCOv Reprezentativni seznam je bila zapisana spletna povezava do slovenskega registra nesnovne dediščine, ki je seveda v spletnem naslovu vključevala izraz „živa kulturna dediščina«. Ker je bil po spremembi zakona izraz in posledično spletni naslov registra spremenjen, spletni naslov, naveden v vlogi, ni bil več dostopen, kar je verjetno otežilo delo ocenjevalni skupini in jo vodilo v njeno mnenje.

Špela Spanžel in mag. Ksenija Kovačec Naglič z Ministrstva za kulturo (v nadaljevanju MK), dr. Nena Židov in mag. Anja Jerin iz Slovenskega etnografskega muzeja (v nadaljevanju SEM), ki je strokovni koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine, so nemudoma pripravile uradno pojasnilo glede izpolnjevanja kriterijev za vpis, ki ga je podpisal minister za kulturo Anton Peršak. Pojasnilno pismo je bilo poslano MK 24 držav, ki sestavljajo Medvladni odbor ter na zasedanju odločajo o vpisu na UNESCOv Reprezentativni seznam. S sodelovanjem slovenskega veleposlaništva v Parizu, veleposlanikom Andrejem Slapničarjem, ki je hkrati tudi stalni predstavnik Republike Slovenije pri UNESCO, in pooblaščenico ministrico Miriam Možgan, rojakinjo iz Železnikov, pa je bilo pismo s podpisom veleposlanika Andreja Slapničarja poslano tudi predstavništvom omenjenih držav v Parizu in na sedežu UNESCA. Gospa Miriam Možgan je s sodelavci osebno obiskala večino predstavništev. Podobno se je na nacionalne komisije za UNESCO s pojasnilom in prošnjo za podporo obrnila tudi Slovenska nacionalna komisija, sodelavci MzK in SEM-a pa so se neformalno obrnili tudi na svoje kolege, ki so praviloma sestavljali delegacije držav na zasedanju (pismi sta med dokumenti na koncu prispevka).

Države so se vzpodbudno odzvale na pojasnilno pismo in sporočale, da je pojasnilo ustrezno in da bodo podprle vpis ŠP na UNESCOv Reprezentativni seznam. Z Avstrijo, ki je ena od 24 držav, ki sestavljajo Medvladni odbor, se je MzK uskladilo, da je že pred zasedanjem v Adis Abebi vložila uraden amandma s predlogom, da se ŠP vpiše na UNESCOv Reprezentativni seznam (amandma, ki so ga pripravile sodelavke slovenskega in avstrijskega ministrstva ter avstrijske nacionalne komisije za UNESCO, je med dokumenti na koncu prispevka). Celotne aktivnosti na MzK je koordinirala Špela Spanžel.

Zaradi vseh navedenih aktivnosti smo v nedeljo, 27. novembra 2016, predstavniki Škofje Loke Jože Štukl, Jernej Tavčar in Aleksander Igličar z dobrimi občutki preko Frankfurta poleteli v Adis Abebo, ki nas je v ponedeljkovem jutru, 28. novembra, pričakala zavita v oblake. Po dokaj dolgotrajnem urejanju dokumentov za vstop na zasedanje, ki je potekalo v konferenčnih prostorih gospodarske komisije Združenih narodov za Afriko (UNESCA), smo se srečali z gospo Magdaleno

Tovornik, uradno vodjo slovenske delegacije. Gospa Tovornik je bila od 2002 do 2006 veleposlanica Republike Slovenije v Franciji in veleposlanica pri UNESCO v Parizu. V zadnjih letih se je kot predstavnica mednarodnega združenja folklornih skupin (CIOFF) pri UNESCO redno udeleževala zasedanj Medvladnega odbora. Posledično se dobro pozna s predstavniki večine držav, ki sodelujejo na zasedanju, kar je bilo seveda zelo pomembno, da ne rečem ključno, pri pojasnjevanju situacije s ŠP in pridobivanjem podpor za vpis na UNESCOv Reprezentativni seznam. Z gospo Tovornik sem se spoznal na zasedanju Medvladnega odbora v Parizu novembra 2014, kar je seveda še olajšalo našo misijo v Adis Abebi.

Iz dnevnega reda zasedanja Medvladnega odbora smo sklepali, da bo odločanje o vpisu ŠP na vrsti v sredo, 30. novembra, ali v četrtek, 1. decembra. Ker je delo zasedanja potekalo dokaj počasi, smo »bili na vrsti« v četrtek. Praznično oblečeni smo v četrtek zjutraj, 1. decembra 2016, polni dobrih pričakovanj zasedli mesto za tablico z napisom Slovenia v veliki razpravni dvorani, ki sprejme 800 udeležencev. Naša dobra pričakovanja so temeljila na izkušnjah prejšnjih dni, ko so bili predlogi drugih držav, pri katerih so bili podobni zadržki kot pri našem, vpisani na UNESCOv Reprezentativni seznam. Sprva smo računali, da bodo naš predlog obravnavali že dopoldan, a se to ni zgodilo. Pred začetkom popoldanskega dela zasedanja smo v pričakovanju vpisa po stolih razgrnili pasijonske zastave in s tem označili, da bomo kmalu na vrsti. A glej ga zlomka, nekaj predlogov pred nami se je sprejemanje zapletlo, v nas se je naselil dvom in zastave smo hitro pospravili, da si s tem seveda ne bi nehote priklicali kaj slabega.

Zaplet je nastal pri predlogu Romunije, da se na UNESCOv Reprezentativni seznam vpiše versko praznovanje, povezano z madžarsko manjšino. Zadržek ocenjevalne skupine je bil podoben kot pri našem, zaradi tega je bil naš strah še večji. Romunija se je odločila, da predlog umakne, Madžarska, kot ena od članic 24 držav, pa je zahtevala njegov vpis. Nastala je nenavadna situacija, k besedi se je prijavila večina držav članic 24-članskega Medvladnega odbora. Predsedujoči je zaradi različnih mnenj prekinil zasedanje in naš dvom se je povečal: »Kaj pa, če bodo od sedaj naprej sprejemali drugačne odločitve? Kaj to pomeni za vpis Škofjeloškega pasijona?« V nadaljevanju zasedanja je predsedujoči sporočil, da če Romunija, kot država predlagateljica, predlog umika, ga države članice Medvladnega odbora ne morejo zahtevati.

Pred nami so bili na vrsti še Čehi in Slovaki s skupnim predlogom za vpis izdelovanja lesenih lutk, kjer je ocenjevalna skupina imela enak zadržek kot pri našem. Po pojasnilu predstavnikov Češke je bil predlog vpisan, kar nas je seveda zelo pomirilo. Končno smo bili na vrsti mi, ura je bila okrog pol sedmih zvečer po lokalnem času.

Uvodoma je gospod Elvind Falk iz Norveške, podpredsednik ocenjevalne skupine, podal njihovo poročilo s predlogom, da se Škofjeloški pasijon ne vpiše na UNESCOv Reprezentativni seznam in da se vloga dopolni v naslednjem obdobju. Besedo je nato prevzela gospa Anna Steiner iz Avstrije in predstavila njihov amandma, v katerem predlaga vpis in prosi predstavnike Slovenije za pojasnilo. Ob koncu pa je dodala, da želi, da ustreznost slovenskega pojasnila oceni in o njem poda mnenje gospod Falk. »Kaj pa sedaj to pomeni? Nov zaplet? Ali je to mogoče?«, je brez besed izhajalo iz naših zbeganih in prestrašenih pogledov. Ne glede na notranje počutje je gospa Magdalena Tovornik s prepričljivim glasom prebrala naše pojasnilo, ki so ga pripravili na MK, gospa Tovornik pa ga je dopolnila tekom zasedanja (pojasnilo je med dokumenti na koncu prispevka).

Z nestrpnostjo in s strahom smo pričakovali mnenje gospoda Falka, ki je pričel »na dolgo in na široko«, sprva brez kakšne opredelitve, a proti koncu njegovih besed se je le počasi zaznavalo, da nam je naklonjen. Njegove zadnje besede: »Ocenjujem, da je pojasnilo predstavnikov Slovenije ustrezno in predlagam, da se Škofjeloški pasijon vpiše na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva« so nas seveda neskončno razveselile, še posebej zaradi predhodnih dvomov in strahu. Ta 'zaplet', ki se je zgodil samo pri Sloveniji, je nazadnje za nas izpadel pozitivno, saj pomeni, da je predstavnik ocenjevalne skupine po naši obrazložitvi spremenil svoje prvotno negativno mnenje v pozitivno.

Besedo je prevzel predsedujoči gospod Yonas Desta Tsegaye, predstavnik Etiopije, ki je dal na glasovanje predlog za vpis Škofjeloškega pasijona na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Ker nobena država ni bila proti, je udaril s predsedniškim kladivcem in izgovoril težko pričakovano besedo ADOPTED (SPREJETO). Ura je bila 18.50 po lokalnem času oziroma 16.50 po slovenskem. Naša misija je bila uspešna!!! Škofjeloški pasijon je vpisan v duhovno dediščino človeštva, škofjeloška kultura, ljudje in pasijonci smo vpisani v eminentno družino 366 elementov nesnovne kulturne dediščine človeštva. (Besedilo vpisa je med dokumenti na koncu prispevka.)

Nepozabni občutki sreče in veselja so preplavili naše telo, srce in misli. Po prvem stisku rok in objemu veselja, ki smo si jih podelili med sabo, je predsedujoči k besedi povabil gospo Tovornik, ki se je zahvalila v imenu Republike Slovenije. Besedo je predala še meni, da sem se zahvalil v imenu Občine Škofja Loka, župana Miha Ješeta in vseh pasijoncev (obe zahvali sta med dokumenti na koncu prispevka).

K nam so pristopili predstavniki mnogih držav in nam čestitali (predstavniki Avstrije, Češke, Etiopije, Hrvaške, Indije, Kenije, Norveške, Palestine, Španije, Tadžikistana, Turčije in mnogi drugi). Jernej je veselo novico takoj sporočil loškemu županu, ki je svoje veselje s kozarcem penine delil z loškimi svetniki na začetku

Jože Štukl, Magdalena Tovornik in Jernej Tavčar v razpravni dvorani za napisom Slovenija. Foto: Aleksander Igličar.

Jernej Tavčar, Martin Šimša (Češka), Mirela Hrovatin (Hrvaška), Magdalena Tovornik in Aleksander Igličar (z leve) po vpisu ŠP na UNESCO-v seznam. Foto: Jože Štukl.

seje občinskega sveta, ki je potekala v četrtek zvečer. Veselo novico smo preko spletnih strani in medijev sporočili tudi vsej Sloveniji. Po elektronski pošti in po SMS sporočili so od vsepovsod pričele »deževati« čestitke in izrazi veselja. V mislih smo se spomnili in se povezali z vsemi pasijonci in se zahvalili vsem, ki so na kakršenkoli način skozi dolga leta sodelovali pri pripravi vloge.

Na zasedanju so bili poleg ŠP na seznam med drugim vpisani etiopski družbeni sistem Gada, indijska joga, kubanski ples rumba z vsemi pripadajočimi običaji, tradicionalno varjenje piva v Belgiji, festival ognja v španski Valenciji, karneval v francoskem mestu Granville, izdelava lesenih lutk na Češkem in Slovaškem in drugi (celotni seznam je na spletnem naslovu: <http://www.unesco.org/culture/ich/en/lists>).

V konferenčnih prostorih smo zvečer svoje veselje delili z udeleženci iz drugih držav na sprejemu, ki ga je pripravila Turčija. V večernih urah pa smo člani slovenske delegacije v baru hotela Jupiter na ulici Maršala Tita radostna občutja podelili še med seboj. Gospe Magdaleni Tovornik, ki je z izjemnim diplomatskim, a hkrati osebnim pristopom, večje nagovarjala udeležence zasedanja, smo se zahvalili s podaritvijo Pasijonskih doneskov 11/2016, v katerih je med drugim objavljen gledališki list uprizoritve ŠP 2015.

Loški člani »etiopske misije« smo se naslednje jutro v znak zahvale podali na romanje v Lalibelo, največje etiopsko romarsko središče koptskih pravoslavcev, ki je 600 km severno od Adis Abebe. V Lalibeli je 11 cerkva, v celoti vklesanih v vulkansko kamnino (t.i. monolitne cerkve), iz sredine 12. stoletja, ki še danes služijo bogoslužju. Zaradi puščavskega vetra se je naše bivanje v Lalibeli nepričakovano podaljšalo za en dan in na letališče Brnik smo preko Frankfurta prileteli v ponedeljek, 4. decembra, ob pol dvanajstih. Na letališču smo ob čakanju na prtljago srečali Jureta Seška in druge sodelavce Radia Ognjišče, ki so se preko Münchna prav tako vrnili iz Etiopije, kjer so bili v istem tednu kot mi. Naši domači so nas pričakali z gorenjskimi nageljni z roženkravtom, zavitim s trakom slovenske zastave. Tudi ob tem smo v sebi začutili pomembnost dogodkov, ki smo jih doživeli. Z letališča smo takoj pohiteli na Občino, kjer smo svoje veselje in spomine podelili z županom Mihom Ješetom.

V četrtek, 8. decembra 2016, je bila ob 11. uri v Sokolskem domu v Škofji Loki tiskovna konferenca, ki so se je udeležili: župan mag. Miha Ješe, gospa Magdalena Tovornik, gospa Damjana Pečnik, državna sekretarka na MK, mag. Ksenija Kovarčec Naglič, generalna direktorica direktorata za kulturno dediščino na MK, sodelavki SEM-a dr. Nena Židov in mag. Anja Jerin ter »etiopski principi« Jernej, Jože in Sandi. Nagovori udeležencev tiskovne konference so objavljeni med dokumenti na koncu prispevka, misli, vtisi in zahvale »etiopskih princev« pa so zapisane v objavljenih prispevkih.

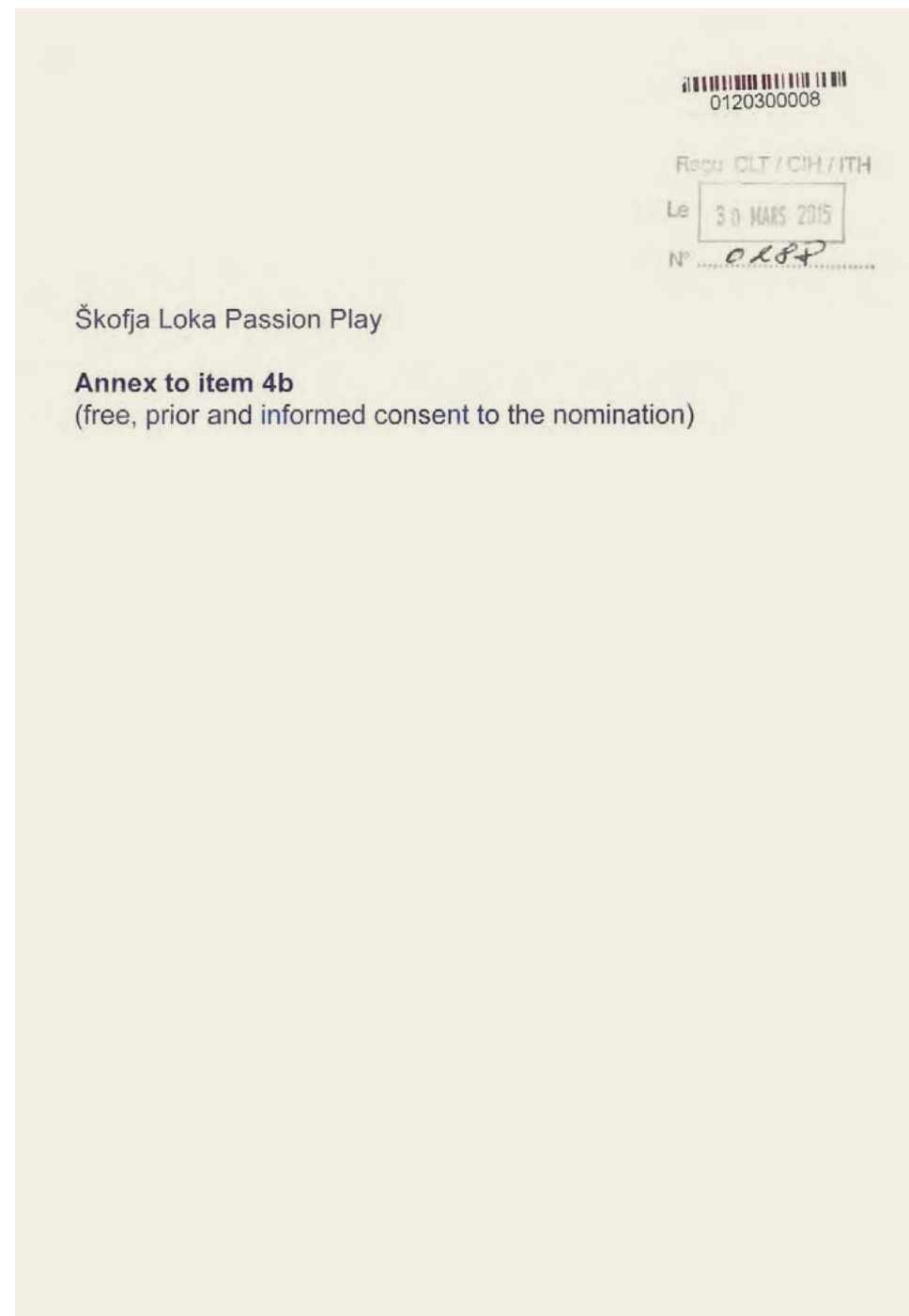
V soboto, 18. decembra 2016, ob 16.30 uri je bila v cerkvi sv. Ane kapucinskega samostana v Škofji Loki zahvalna sveta maša za vpis ŠP na UNESCOv Reprezentativni seznam. Somaševanje je vodil br. Jožko Smukavec, gvardijan loških kapucinov in duhovni vodja uprizoritve ŠP 2015, somaševali pa so Marjan Kokalj, DJ, režiser ŠP 1999 in 2000, Matej Nastran, župnik župnije sv. Jakoba v Škofji Loki, Branko Potočnik, župnik župnije Reteče, in p. Janez Sraka, Exodus TV. Orglal je organist Tone Potočnik, avtor mnogih pasijonskih skladb iz uprizoritev ŠP, ki je navzoče že z vstopnim pasijonskim preludijem preselil v duhovno pasijonsko počutje. Med pridigo so navzoče pasijonce nagovorili vsi trije režiserji uprizoritev Škofjeloškega pasijona v sodobnem času: Marjan Kokalj (1999 in 2000), Borut Gartner (2009) in Milan Golob (2015). Berilo je prebral Alojzij Pavel Florjančič, urednik Pasijonskih doneskov, prošnje pa povedali pasijonci Hiacinta Klemenčič, Kitka Koprivnikar, mag. Andreja Ravnihar Megušar, Mija Stopar, Alojz Bogataj in Rok Klemenčič. Udeležencem maše so doživetja iz zasedanja UNESCA v Adis Abebi predstavili Jože, Jernej in Sandi. Na koncu svete maše je Aleksander Igljčar br. Jožku Smukavcu v spomin na vpis ŠP na UNESCOv Reprezentativni seznam izročil srebrn procesijski križ iz Lalibele, ki je bil na leseni palici iz pasijonskega prizora Človek glej uprizoritve Škofjeloškega pasijona 1999, prve uprizoritve v novjšem času. Nagovori režiserjev, prošnje pasijoncev, Sandijeve besede ob izročitvi procesijskega križa in zahvalne besede ter blagoslov brata Jožka so podani med dokumenti na koncu prispevka.

Zahvalna sveta maša ob vpisu ŠP na UNESCOv Reprezentativni seznam, sobota, 18. december 2016, v cerkvi sv. Ane kapucinskega samostana v Škofji Loki. Foto: Aleksander Igljčar

Priloge:

1. Priloga vlogi za vpis na UNESCOv seznam nesnovne kulturne dediščine. – seznam organizacij, ki sodelujejo pri Škofjeloškem pasijonu
2. Dogovor o sodelovanju Muzejskega društva Škofja Loka in Kulturno-zgodovinskega društva Lonka Stara Loka pri izdajanju Pasijonskih doneskov
3. Pojasnilno pismo Ministra za kulturo
4. Pojasnilno pismo veleposlanika Andreja Slapničarja
5. Amandma Republike Avstrije
6. Pojasnilo slovenske delegacije na zasedanju v Adis Abebi
7. Besedilo vpisa Škofjeloškega pasijona na UNESCOv seznam
8. Zahvala gospe Magdalene Tovornik v imenu Republike Slovenije na zasedanju v Adis Abebi
9. Zahvala mag. Aleksandra Igličarja v imenu Občine Škofja Loka na zasedanju v Adis Abebi
10. Nagovor župana Občine Škofja Loka mag. Miha Ješeta na tiskovni konferenci
11. Nagovor gospe Magdalene Tovornik na tiskovni konferenci
12. Nagovor gospe Damjane Pečnik, Mzk, na tiskovni konferenci
13. Nagovor mag. Ksenije Kovačec Naglič, Mzk, na tiskovni konferenci
14. Nagovor dr. Nene Židov, SEM, na tiskovni konferenci
15. Nagovor mag. Anje Jerin, SEM, na tiskovni konferenci
16. Nagovor režiserja Marjana Kokalja pri zahvalni maši
17. Nagovor režiserja Boruta Gartnerja pri zahvalni maši
18. Nagovor režiserja Milana Goloba pri zahvalni maši
19. Prošnje pasijoncev pri zahvalni maši
20. Nagovor Aleksandra Igličarja ob izročitvi procesijskega križa pri zahvalni maši
21. Zahvala in blagoslov br. kapucina Jožka Smukavca pri zahvalni maši

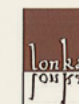

1. Prosvetno društvo Sotočje Škofja Loka (Cultural Society Sotočje Škofja Loka)
2. Muzejsko društvo Škofja Loka (Škofja Loka Museum Association)
3. Kulturno društvo Loški oder (Theatre Association Loški oder)
4. Kulturno društvo dr. Janez Evangelist Krek Selca (Cultural Society dr. Janez Evangelist Krek Selca)
5. Kulturno društvo Bukovica – Bukovščica (Cultural Society Bukovica – Bukovščica)
6. Kulturno društvo SCENA (Cultural Society SCENA)
7. Kulturno umetniško društvo Grudnove Šmikle (Cultural Society Grudnove Šmikle)
8. Kulturno društvo Pevski zbor Lubnik (Cultural Society Lubnik Choir)
9. Kulturno društvo dr. Ivan Tavčar, Poljane (Cultural Society dr. Ivan Tavčar, Poljane)
10. Kulturno prosvetno društvo Tone Šifrer, Žabnica (Cultural Society Tone Šifrer, Žabnica)
11. Foto klub Anton Ažbe, Škofja Loka (Photo Club Anton Ažbe Škofja Loka)
12. Pasijonski doneski (Passion Play Contributions)
13. Društvo šmarničnih romarjev ŠMAR (Society of May Devotions Pilgrims ŠMAR)
14. Društvo Mestni pihalni orkester Škofja Loka (Škofja Loka Town Wind Orchestra)
15. Društvo Lonka Stara Loka (Lonka Society Stara Loka)
16. Kapucinski samostan Škofja Loka (Capuchin Monastery Škofja Loka)
17. Slovenska kapucinska provinca (Slovenian Capuchin Province)
18. Osnovna šola Škofja Loka – Mesto (Elementary School Škofja Loka – City)
19. Osnovna šola Cvetka Golarja (Elementary School Cvetko Golar)
20. Osnovna šola Jela Janežiča (Elementary School Jelo Janežič)
21. Osnovna šola Ivana Groharja Škofja Loka (Elementary School Ivan Grohar)
22. Gimnazija Škofja Loka (Škofja Loka Grammar School)
23. Glasbena šola Škofja Loka (Škofja Loka Music School)
24. Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka (Ivan Tavčar Library Škofja Loka)
25. Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota v Škofji Loki (Ljubljana Historical Archive, Škofja Loka Unit)
26. Zgodovinski arhiv na Ptuj (Ptuj Historical Archive)
27. Loški muzej Škofja Loka (Škofja Loka Museum)
28. Zavod za kulturo Škofja Loka (Institute for Culture Škofja Loka)
29. Razvojna agencija Sora, PE Turizem Škofja Loka (Development Agency Sora)
30. Območna obrtno-podjetniška zbornica Škofja Loka (Regional Chambers of Craft and)
31. Rokodelski center DUO Škofja Loka (DUO Arts and Crafts Centre Škofja Loka)
32. Gasilsko poveljstvo Občine Škofja Loka (Fire-fighting Command of the Municipality of Škofja Loka)
33. Gasilska zveza Škofja Loka (Fire-fighting Association Škofja Loka)
34. Konjeniški klub Škofja Loka (Škofja Loka Equestrian Club)
35. Pasijonska konjenica – konjeniki škofjeloškega pasijona (United Passion Play Cavalry)
36. Člani pasijonskega prizora "Gospodova večerja" (A group of individuals - play scene "The Lord's Supper")

MUZEJSKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA

Grajska pot 13
4220 Škofja Loka
T 04 517 04 00
E info@mdlloka.si
www.mdlloka.si

Kulturno-zgodovinsko društvo
LONKA Stara Loka
www.staraloka.si

Stara Loka 26
4220 Škofja Loka
M 031 360 369
E lonka@staraloka.si

Škofja Loka, Stara Loka, 11. 3. 2016

Izvršni odbor Muzejskega društva Škofja Loka, na svoji 10. seji dne 29. 2. 2016,
in izvršni odbor Kulturno-zgodovinskega društva Lonka Stara Loka, na svoji 21. seji dne 9. 3. 2016,
sta soglasno potrdila

DOGOVOR O SODELOVANJU
MUZEJSKEGA DRUŠTVA ŠKOFJA LOKA IN KULTURNO-ZGODOVINSKEGA DRUŠTVA LONKA STARA LOKA
PRI IZDAJANJU PASIJONSKIH DONESKOV

1. *Pasijonski doneski* kot prva slovenska serijska publikacija z izključno pasijonsko vsebino so referenčna edicija, ki pomembno prispeva k znanstvenokritični obravnavi Škofjeloškega pasijona in se posveča njegovi najširši percepciji ter odmevom v lokalnem in evropskem prostoru, hkrati pa se ukvarja s pasijonsko tematiko nasploh. Nastali in razvili so se na pobudo in ob dolgoletnem uredniškem delu Alojzija Pavla Florjančiča. Imajo nosilno vlogo pri ohranjanju žive pasijonske zavesti v času od ene do druge uprizoritve Škofjeloškega pasijona, nanje pa se je oprla tudi nominacija za vpis Škofjeloškega pasijona na UNESCO-v Reprezentativni seznam nesovne kulturne dediščine človeštva.
2. *Pasijonski doneski* izhajajo od leta 2006 dalje (tedaj še pod imenom *Škofjeloški pasijon 2006*) v zbirki *Doneski Loških razgledov* (izdajatelj Muzejsko društvo Škofja Loka), leta 2008 pa so prvič sočasno izšli tudi v zbirki *Memorabilia Locopolitana* (tedaj izdajatelj Župnijski zavod sv. Jurija Stara Loka). Od leta 2010 dalje izhajajo kot skupna publikacija zbirk *Doneski Loških razgledov* in *Memorabilia Locopolitana* (izdajatelj slednje Lonka, od leta 2014 dalje Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka).
3. Izhajajoč iz navedenih dejstev si Muzejsko društvo Škofja Loka in Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka, v duhu medsebojnega sodelovanja in skrbi za Škofjeloški pasijon kot skupno loško dediščino, vzajemno priznavata enakopravno vlogo pri izdajanju *Pasijonskih doneskov* kot soizdajatelja. Njihov založnik je Občina Škofja Loka.

Klemen Karlin, mag. art.
predsednik
Kulturno-zgodovinskega društva Lonka Stara Loka

mag. Aleksander Igljčar
predsednik
Muzejskega društva Škofja Loka

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF CULTURE
MINISTER

Maistrca ulica 10, 1000 Ljubljana

T: +386 1 369 5915, +386 1 300 5806
F: +386 1 369 5904, +386 1 369 5901
E: anton.persak@gov.si
www.mk.gov.si

To whom it may concern

Number: 511-13/2015
Date: November 17, 2016

Subject: Nomination of the Škofja Loka Passion Play for the inscription on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity

Dear Madame / Sir,

the Republic of Slovenia submitted a nomination of the **Škofja Loka Passion Play** for the inscription on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity. After examination of the nomination in this evaluation cycle, the Evaluation Body in its report stated that from the information included in the file the nomination **satisfies the criteria R.1, R.2, R.3 and R.4**. However, the Evaluation Body decided that the information included in the file is not sufficient to allow to determine whether the **criterion R.5** (regular updating of the national Register) is satisfying and is thus recommending to the Committee **to refer** the nomination to the submitting State and invite the State to resubmit the nomination to the Committee for examination during the following cycle (Draft decision 11.COM 10.b.29).

The Republic of Slovenia commends the Evaluation Body for its extensive and expert work as reflected in their report with an overview of the 2016 nomination files and its working methods (presented in the Document ITH/16/11.COM/10), as well as the recommendations for the Committee's consideration (ITH/16/11.COM/10.b). The Republic of Slovenia would like to kindly inform the distinguished Members of the Committee of a **misfortunate technical error** that occurred in the file at the time of its submission and consequently affected the result of the evaluation of the criterion R.5. Your attention shall be please drawn to the fact that Slovenia fully respects the Conventions' provisions on the national register of intangible cultural heritage and therefore **fully satisfies all the criteria, including criterion R.5**.

A more detailed explanation is as follows:

The UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage was formally transferred into Slovene legislation by the Cultural Heritage Protection Act of 2008. Since that year, in conformity with this act, Slovenia has kept an inventory of the intangible cultural heritage on its territory in the Register of the Intangible Cultural Heritage regularly updated by the Ministry of Culture. Initiatives for inclusion in the Register are submitted to the Coordinator for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage by heritage bearers. The bearers that create, maintain and transmit heritage actively participate in the process of inclusion in the Register. If they require help in preparing their proposal, they receive assistance from the Coordinator, regional museums and other experts in the field. The Coordinator's Working Group, made up of experts in intangible cultural heritage, evaluate proposals three times a year

and decide on their suitability for the Register. The entry, which consists of a description of the unit and its bearers, representative photographs and in some cases a film, is prepared by the bearers in collaboration with the Coordinator. Due to awareness of the importance of involving communities, groups and relevant non-governmental organizations in drawing up the inventory, the presentation of an element of intangible heritage also incorporates a presentation of its bearers.

At the end of May 2016, changes were made to the terminology in the Cultural Heritage Protection Act relating to intangible cultural heritage and this led to changes to access to the Register published on the website of the Ministry of Culture. Unfortunately, the link that was a part of the nomination description ceased to apply. The Register is now publicly available at: http://www.mk.gov.si/si/storitve/razvidi_evidence_in_registri/register_nesnovne_kulturne_dediscine/seznam_registriranih_enot_nesnovne_kulturne_dediscine/.

All the units included in the Register, with brief English descriptions, photographs and films are also accessible on the Coordinator's website at: <http://www.nesnovnadediscina.si/en/register>.

The Ministry of Culture in cooperation with the Coordinator provides the technical know-how and implements measures according to the Convention.

Representatives of the Coordinator regularly report on the status of the Register at annual regional UNESCO meetings of experts in intangible cultural heritage and at other professional gatherings, where the Slovene Register is often praised because of the dynamic way in which bearers are inventoried. The possibility of changing and revising the Register is built into the system itself. The Republic of Slovenia also reported on the status of the Register in the first periodic report on the implementation of the Convention in Slovenia that was submitted to UNESCO in December 2014.

In 2008, following an initiative of the bearers, the Škofja Loka Passion Play was the first element included in the Register, under the reference code EID 02-00001. Since the year of the submission of the nomination of the Škofja Loka Passion Play to be inscribed on the Representative List (2015), 19 elements were added to the Register and two descriptions changed. Currently, the Register contains 56 units of intangible cultural heritage. All the above indicates that the Republic of Slovenia regularly updates the Register of Intangible Cultural Heritage and in so doing fully complies with the Convention.

May I take this opportunity to thank you for your support of our activities for the implementation of the Convention.

Yours sincerely,

Anton Persak

UNESCO
DÉLÉGATION PERMANENTE
DE LA RÉPUBLIQUE DE SLOVÉNIE

UNESCO
PERMANENT DELEGATION
OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

Subject: **Nomination of the Škofja Loka Passion Play to Representative List of Intangible Cultural Heritage of Humanity**

Dear Madame/Sir,

the Republic of Slovenia submitted a nomination of **the Škofja Loka Passion Play** for the inscription on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity. After examination of the nomination in this evaluation cycle, the Evaluation Body in its report stated that from the information included in the file **the nomination satisfies the criteria R.1, R.2, R.3 and R.4**. However, the Evaluation Body decided that the information included in the file is not sufficient to allow to determine whether **the criterion R.5** (regular updating of the national Register) is satisfying and is thus recommending to the Committee to refer the nomination to the submitting State and invite the State to resubmit the nomination to the Committee for examination during the following cycle (Draft decision 11.COM 10.b.29).

The Republic of Slovenia commends the Evaluation Body for its extensive and expert work as reflected in their report with an overview of the 2016 nomination files and its working methods (presented in the Document ITH/16/11.COM/10), as well as the recommendations for the Committee's consideration (ITH/16/11.COM/10.b). The Republic of Slovenia would like to kindly inform the distinguished Members of the Committee of a misfortunate technical error that occurred in the file at the time of its submission and consequently affected the result of the evaluation of the criterion R.5. We would like to draw your attention to the fact that **Slovenia fully respects the Conventions' provisions on the national register of intangible cultural heritage and therefore fully satisfies all the criteria, including criterion R.5**.

A more detailed explanation is as follows:

The UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage was formally transferred into Slovene legislation by the Cultural Heritage Protection Act of 2008. Since that year, in conformity with this act, Slovenia has kept an inventory of the intangible cultural heritage on its territory in the Register of the Intangible Cultural Heritage regularly updated by the Ministry of Culture. Initiatives for inclusion in the Register are submitted to the Coordinator for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage by heritage bearers. The bearers that create, maintain and transmit heritage actively participate in the process of inclusion in the Register. If they require help in preparing their proposal, they receive assistance from the Coordinator, regional museums and other experts in the field. The Coordinator's Working Group, made up of experts in intangible cultural heritage, evaluate proposals three times a year and decide on their suitability for the Register. The entry, which consists of a description of the unit and its bearers, representative photographs and in some cases a film, is prepared by the bearers in collaboration with the Coordinator. Due to awareness of the importance of involving communities, groups and relevant non-

28, RUE BOIS LE VENT - 75016 PARIS - TEL. (33) 01 44 96 50 71 - FAX (33) 01 45 24 67 05
dl.slovenie@unesco.org

UNESCO
DÉLÉGATION PERMANENTE
DE LA RÉPUBLIQUE DE SLOVÉNIE

UNESCO
PERMANENT DELEGATION
OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

governmental organizations in drawing up the inventory, the presentation of an element of intangible heritage also incorporates a presentation of its bearers.

At the end of May 2016, changes were made to the terminology in the Cultural Heritage Protection Act relating to intangible cultural heritage and this led to changes to access to the Register published on the website of the Ministry of Culture. Unfortunately, the link that was a part of the nomination description ceased to apply. The Register is now publicly available at:

http://www.mk.gov.si/si/storitve/razvidi_evidence_in_registri/register_nesnovne_kulturne_discipline/seznam_registriranih_enot_nesnovne_kulturne_dediscine/

All the units included in the Register, with brief English descriptions, photographs and films are also accessible on the Coordinator's website at:
<http://www.nesnovnadediscina.si/en/register>

The Ministry of Culture in cooperation with the Coordinator provides the technical know-how and implements measures according to the Convention.

Representatives of the Coordinator regularly report on the status of the Register at annual regional UNESCO meetings of experts in intangible cultural heritage and at other professional gatherings, where the Slovene Register is often praised because of the dynamic way in which bearers are inventoried. The possibility of changing and revising the Register is built into the system itself. The Republic of Slovenia also reported on the status of the Register in the first periodic report on the implementation of the Convention in Slovenia that was submitted to UNESCO in December 2014.

In 2008, following an initiative of the bearers, the Škofja Loka Passion Play was the first element included in the Register, under the reference code EID 02-00001. Since the year of the submission of the nomination of the Škofja Loka Passion Play to be included on the UNESCO Representative List (2015), 19 elements were added to the Register and two descriptions changed. Currently, the Register contains 56 units of intangible cultural heritage. All the above indicates that the Republic of Slovenia regularly updates the Register of Intangible Cultural Heritage and in so doing fully complies with the Convention.

Yours sincerely,

Andrej Slapničar
Andrej Slapničar
Permanent Representative of the Republic of Slovenia to UNESCO

Paris, 15. November 2016

28, RUE BOIS LE VENT - 75016 PARIS - TEL. (33) 01 44 96 50 71 - FAX (33) 01 45 24 67 05
dl.slovenie@unesco.org

 United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization	 Intangible Cultural Heritage	INTERGOVERNMENTAL COMMITTEE FOR THE SAFEGUARDING OF THE INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE Eleventh session Addis Ababa 28 November to 2 December 2016
---	---	---

1DRAFT AMENDMENT

Please e-mail to: ich-amendments@unesco.org

Amendment to Draft Decisions:	11.COM 10.b29
Submitted by (State):	Austria
Date:	25 November 2016
Text of the amendment:	<p>The Committee</p> <p>1. Takes note that Slovenia has nominated Škofja Loka passion play (No. 01203) for inscription on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity:</p> <p>In Škofja Loka, Slovenia, a traditional play performed as a procession takes place in the streets of the town's medieval centre during Lent and Easter involving more than 900 local performers. The Škofja Loka passion play, based on the ancient works of a Capuchin monk, demonstrates 20 scenes of the stations of the cross and others from the Old Testament and New Testament. Performed in the dialect of the time it was written, the play takes place at a series of locations. In addition to the actors, 400 other volunteers from the community participate in the play's production. Due to the complexity involved, the Škofja Loka passion play is only performed every six years. While it is considered to be an important part of local identity, the play also contributes to social cohesion giving residents involved an opportunity to connect with one another and feel like they are contributing to their community. Knowledge and skills associated with the practice are transmitted from older to younger generations by families who participate, and craftspeople assisting in the play's production who host classes passing on know-how to others. The play is also included in the curricula of local schools.</p> <p>2. Decides that, from the information included in the file, the nomination satisfies the following criteria:</p> <p>R.1: The file defines the element as a form of traditional theatre, enacting biblical scenes performed by large numbers of local people during Lent and Easter. The bearers and practitioners, their roles and responsibilities – including that of women and children – are well described. The file also outlines the social and cultural functions of the element in respect to common activities, enhancing self-esteem and visibility and connectivity amongst communities and across generations. The element provides a sense of cultural identity and common heritage. The submitting State confirms that the element is compatible with human rights instruments and the requirement of mutual respect, highlighting inclusive participation across ages, gender, professional and religious backgrounds and underlining values of tolerance and co-existence. Knowledge and skills related to the element are transmitted to new generations within families and local communities, music schools, and craft workshops;</p> <p>R.2: The file describes how inscription of the element would enhance awareness and visibility of heritage in other parts of the country and Europe. The element has already encouraged other 'passion plays' to be performed in Slovenia and beyond, suggesting that inscription may have a further positive effect on</p>

safeguarding similar cultural heritage elsewhere. This may in turn enhance respect within the regional, national and international community of passion plays and enhance dialogue, cultural diversity and human creativity in respect to multiple forms of presentations using drama, radio, music and art across generations of performers and experts;

R.3: After a period in which it was almost impossible to perform the element in its entirety (1936-1999), its viability returned with State support and thanks to the efforts of the local people, groups and associations. The proposed safeguarding measures focus on strengthening transmission, promotion and education. Attention is given to transmission of the element to young people. The measures are consistent and aim to prevent the negative effects of tourism and over-commercialization, though this is also moderated because of spatial limits. Local people, groups and communities have been actively involved in planning and implementing these measures. The submitting State outlines its proposed support by providing a legal instrument, including the element in the national development framework, financing and supporting education;

R.4: The nomination of the element was prepared with the active participation and support of professional institutions in the Škofja Loka region and elsewhere in Slovenia, as well as different associations, communities, groups and individuals concerned with the play. The attached evidence of consent is fully representative of these diverse communities and groups. The submitting State confirms that there are no restrictions or customary practices governing access to the element that need to be observed.

R.5: The element was included in 2008 in the National Register of Intangible Cultural Heritage of Slovenia maintained and updated by the Ministry of Culture. The bearers that create, maintain and transmit the element actively participated in the process of its inclusion on the register.

3. **Inscribes Škofja Loka passion play on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity.**

4. **Recommends** the submitting State to provide inclusive information on the updating of the National Intangible Heritage list of Slovenia in the designated section of the nomination file not only on the website.

**Text of the amendment is highlighted*

Pojasnilo slovenske delegacije na zasedanju v Adis Abebi

10.b Examination of nominations for inscription on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity

Thank you Mr. Chairman and special thanks to the delegation of Austria for giving us the opportunity to clarify the criterion R.5 which the distinguished members of Evaluation Body in their Report did not find sufficient enough and thus recommended the Committee to refer the nomination of Škofja Loka Passion Play. We would like to assure you that our national Register is regularly updated.

Unfortunately a technical change occurred exactly at the time of its submission to the examination of the file and consequently affected the result of the evaluation of the criterion R.5. Slovenia officially informed the distinguished Members of the Committee about this fact.

Here is the explanation:

The 2003 UNESCO Convention was formally transferred into Slovene legislation by the Cultural Heritage Protection Act of 2008. Since that year, in conformity with this act, Slovenia has kept an inventory of ICH on its territory in the Register of the Intangible Cultural Heritage regularly updated by the Ministry of Culture. At the end of May 2016, changes were made to the terminology in the Cultural Heritage Protection Act relating to Intangible cultural heritage and this led to changes to access to the Register published on the website of the Ministry of Culture.

Unfortunately, the link that was a part of the nomination description ceased to apply. Of course we gave the correct address of the new official website, furthermore, all the elements included in the Register, are accessible on the website of the Coordinator's for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage.

In 2008, following an initiative of the bearers, the Škofja Loka Passion Play was the first element included in the Register. When a nomination was submitted in 2015 for the Škofja Loka Passion Play to be included on the UNESCO Representative List, 19

elements have been added to the Register and two descriptions have been changed. Currently, the Register contains 56 units of intangible cultural heritage.

Representatives of the Coordinator regularly report on the status of the Register at annual regional UNESCO meetings of ICH experts and at other professional gatherings, where the Slovene Register is often praised because of the dynamic way in which bearers are inventoried. The possibility of changing and revising the Register is built into the system itself. The Republic of Slovenia also reported on the status of the Register in the first periodic report on the implementation of the Convention in Slovenia that was submitted to UNESCO in December 2014.

All the above indicates that the Republic of Slovenia regularly updates the Register of Intangible Cultural Heritage and fully satisfies the criterion R.5 and complies with the Convention. We thank the distinguished Committee Members for its consideration and support.

I the name of Slovenia
mrs. Magdalena Tovornik

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Intangible
Cultural
Heritage

11 COM

ITH/16/11.COM/Decisions
Addis Ababa, 5 December 2016
Original: English/French

**CONVENTION FOR THE SAFEGUARDING OF THE
INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE**

**INTERGOVERNMENTAL COMMITTEE FOR THE
SAFEGUARDING OF THE INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE**

**Eleventh session
Addis Ababa, Ethiopia
28 November to 2 December 2016**

DECISIONS

DECISION 11.COM 10.b.29

The Committee

1. Takes note that Slovenia has nominated **Škofja Loka passion play** (No. 01203) for inscription on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity:

In Škofja Loka, Slovenia, a traditional play performed as a procession takes place in the streets of the town's medieval centre during Lent and Easter involving more than 900 local performers. The Škofja Loka passion play, based on the ancient works of a Capuchin monk, demonstrates 20 scenes of the stations of the cross and others from the Old Testament and New Testament. Performed in the dialect of the time it was written, the play takes place at a series of locations. In addition to the actors, 400 other volunteers from the community participate in the play's production. Due to the complexity involved, the Škofja Loka passion play is only performed every six years. While it is considered to be an important part of local identity, the play also contributes to social cohesion giving residents involved an opportunity to connect with one another and feel like they are contributing to their community. Knowledge and skills associated with the practice are transmitted from older to younger generations by families who participate, and craftspeople assisting in the play's production who host classes passing on know-how to others. The play is also included in the curricula of local schools.

2. Decides that, from the information included in the file, the nomination satisfies the following criteria:

R.1: The file defines the element as a form of traditional theatre, enacting biblical scenes performed by large numbers of local people during Lent and Easter. The bearers and practitioners, their roles and responsibilities – including that of women and children – are well described. The file also outlines the social and cultural functions of the element in respect to common activities, enhancing self-esteem and visibility and connectivity amongst communities and across generations. The element provides a sense of cultural identity and common heritage. The submitting State confirms that the element is compatible with human rights instruments and the requirement of mutual respect, highlighting inclusive participation across ages, gender, professional and religious backgrounds and underlining values of tolerance and co-existence. Knowledge and skills related to the element are transmitted to new generations within families and local communities, music schools, and craft workshops;

R.2: The file describes how inscription of the element would enhance awareness and visibility of heritage in other parts of the country and Europe. The element has already encouraged other 'passion plays' to be performed in Slovenia and beyond, suggesting that inscription may have a further positive effect on safeguarding similar cultural heritage elsewhere. This may in turn enhance respect within the regional, national and international community of passion plays and enhance dialogue, cultural diversity and human creativity in respect to multiple forms of presentations using drama, radio, music and art across generations of performers and experts;

R.3: After a period in which it was almost impossible to perform the element in its entirety (1936-1999), its viability returned with State support and thanks to the efforts of the local people, groups and associations. The proposed safeguarding measures focus on strengthening transmission, promotion and education. Attention is given to transmission of the element to young people. The measures are consistent and aim to prevent the negative effects of tourism and over-commercialization, though this is also moderated because of spatial limits. Local people, groups and communities have been actively involved in planning and implementing these measures. The submitting State outlines its proposed support by providing a legal instrument, including the element in the national development framework, financing and supporting education;

R.4: The nomination of the element was prepared with the active participation and support of professional institutions in the Škofja Loka region and elsewhere in Slovenia, as well as different associations, communities, groups and individuals concerned with the play.

ITH/16/11.COM/Decisions – page 3

The attached evidence of consent is fully representative of these diverse communities and groups. The submitting State confirms that there are no restrictions or customary practices governing access to the element that need to be observed;

R.5: The element was included in 2008 on the National Register of Living Cultural Heritage of Slovenia maintained and updated by the Ministry of Culture. The bearers that create, maintain and transmit the element actively participated in the process of its inclusion on the register.

3. Inscribes **Škofja Loka passion play** on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity;
4. Thanks the delegation of Slovenia for the clarifications provided to the Committee on the information included in the file concerning criterion R.5.

Subject to linguistic revision

Zahvala gospe Magdalene Tovornik v imenu Republike Slovenije na zasedanju v Adis Abebi

Mr. Chairman, distinguished members of this Committee, distinguished members of the Evaluation Body,

In the name of Slovenia I would like to thank all of you and particularly the delegation of Austria for your support of the inscription of Škofja Loka Passion Play on the Representative List of UNESCO Intangible Cultural Heritage. I would also like to thank our host from Ethiopia who really did everything to provide us the best conditions for work and made our stay secure and very friendly.

Since Škofja Loka Passion Play is our first inscription on the UNESCO Representative List you can understand our pride, satisfaction and gratitude. The process of the preparation of this inscription was long and is the result of excellent experts' work but it could never happen without the passion and long years work of hundreds of people of the Community of Škofja Loka where the Passion Play is performed. The whole Community is living with this tradition for nearly 300 years and they are strongly convinced that it's their duty to share it as a part of the World's intangible cultural heritage and to keep it alive for next generations.

Three Representatives of the Community are here with me and I'd like to give them the floor to express their feelings at this very special moment here in Adis Abeba.

Magdalena Tovornik med branjem pojasnila. Foto: Jože Štukl.

Zavala mag. Aleksandra Igličaja v imenu Občine Škofja Loka na zasedanju v Adis Abebi

Yes indeed I would like in the name of Municipality Škofja Loka, its major Miha Ješe and in the name of many generations of Škofja Loka citizens and volunteers who were and are involved in the performing of Škofja Loka Passion Play say thank you and deeply gratitude to members of the committee for inscription of Škofja Loka Passion Play on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity.

The values of Škofja Loka Passion Play are: strenghtening the community bonds, re-create the community itself and respect the past.

Škofja Loka Passion Play is acted by people to people as more than 900 actors perform the proccesion. Its message is strongly present still today. The Škofja Loka Passion Play reopens the eternal question about essence of human existence because nowadays, when we scramble for wealth and are always in hurry, we forget to take care of other people and to calm down ourselves.

The inscription will give to local community and people recognition of their efforts and additional energy for future performances of Škofja Loka Passion Play. I invite all of you to come to Škofja Loka in Slovenia in 2021 when we will remark 300 years since the first script of Škofja Loka Passion Play was written record. Thank you.

Adis Abeba, 1. 12. 2016 ob 18. 50 po lokalnem času (16.50 po slovenskem)

*Aleksander Igličar,
član delegacije Občine Škofja Loka*

Tiskovna konferenca, Škofja Loka, 8. 12. 2016

Uspeh in izziv

Po več letih prizadevanj je Škofjeloški pasijon vpisan na UNESCOv seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. S tem je Slovenija dobila svoj prvi vpis na ta reprezentativni seznam, kar je za našo državo velik uspeh, enako tudi za Škofjo Loko. Gre za kolektivni uspeh, pri katerem ima zasluge vrsta ustanov in posameznikov. To so strokovnjaki, ki so pripravljali zahtevno nominacijo za odločanje na medvladnem odboru za varovanje kulturne dediščine pri Unescu: slovenski etnografski muzej, direktorat za kulturno dediščino, ministrstvo za kulturo. To so diplomati, ki so s svojo dejavnostjo odpirali prava vrata: slovensko veleposlaništvo v Parizu v vlogi stalnega predstavništva pri UNESCO, slovenska nacionalna komisija za UNESCO, ministrstvo za zunanje zadeve, predvsem pa nekdanja veleposlanica Magdalena Tovornik, ki je vodila slovensko delegacijo na zasedanju medvladnega odbora UNESCA v Addis Abebi in je s svojo diplomatsko spretnostjo učinkovito sodelovala pri razreševanju zapletov tik pred končno odločitvijo. Poleg nje so v delegaciji sodelovali predstavniki iz Škofje Loke Jože Štukl (Loški muzej), Aleksander Igličar (Muzejsko društvo Škofja Loka) in Jernej Tavčar (Občina Škofja Loka). Poleg stroke in politike pa je za uspeh zaslužna vrsta društev iz Škofje Loke, tukajšnja pasijonska skupina in pa predvsem okoli tisoč prostovoljcev, ki v našem mestu vsakih šest let uprizarjajo Škofjeloški pasijon.

Ko me v dneh po tem uspehu, primerljivem z lanskim odprtjem škofjeloške obvoznice v Poljansko dolino, vprašujete po osebnih občutkih, bi dejal, da so seveda ugodni, a gre predvsem za skupno navdušenje nad tem velikim dosežkom. Če nam letos pri UNESCO ne bi uspelo, bi sicer znova poskušali in spet tri leta delali za ta cilj. Tako pa nam je in to za nas poleg zanosu in ponosu prinaša tudi izziv. Gre namreč za našo obveznost, da skrbimo za ta del škofjeloške kulturne dediščine in ga ohranjamo naprej, a pri tem smo stopili v večje škornje. Ko bo leta 2021 ob tristoletnici nastanka Škofjeloški pasijon znova uprizorjen, želimo, da je še veličastnejši, kot je bil, da je z UNESCOvo znamko še prepoznavnejši tudi v tujini in da bo UNESCOv duh zavel tudi v združenju evropskih pasijonskih mest Europassion, katerega članica je Škofja Loka.

*mag. Miha Ješe,
župan Občine Škofja Loka*

*Besedilo je bilo objavljeno tudi v časopisu Loški glas decembra 2016

Tiskovna konferenca, Škofja Loka, 8. 12. 2016**A. Stanje pred zasedanjem UNESCOvega Odbora Konvencije za varovanje in zaščito nesnovne kulturne dediščine, je bilo naslednje:**

1. Evaluacijska (ocenjevalna) skupina zavrača nominacijo Škofjeloškega pasijona in njegovo uvrstitev na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva, ker ni izpolnjen kriterij R.5 (to je zagotovilo, da se nacionalni Register nesnovne kulturne dediščine stalno posodablja).

2. Ker je bila Slovenija s tem seznanjena 4 tedne pred zasedanjem Odbora, je v tem času potekala akcija po 4 linijah :

- Stalno predstavništvo RS pri UNESCO v Parizu

- Ministrstvo za kulturo RS

- Slovenska Nacionalna komisija za UNESCO

- Slovenski etnografski muzej kot Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine.

Namen te akcije je bil razložiti 24 državam - članicam Odbora, da je šlo za tehnično spremembo, ki se je zgodila ravno v času, ko je Ocenjevalna skupina pregledovala in ocenjevala slovensko nominacijo – povezava (link) na slovenski nacionalni Register ni več obstajal, ker je bil zamenjan z novim, le-ta pa še tudi ni deloval. Pri točki R.5 pa pripravljenci gradiva niso zapisali stavka, "da je slovenski nacionalni Register stalno posodabljan", kar bi zadoščalo, da bi Ocenjevalna skupina predlagala Odboru uvrstitev Škofjeloškega pasijona na UNESCOv Reprezentativni seznam.

3. Z Avstrijo je bil dosežen dogovor, da v uradnem roku vloži Amandma, iz katerega bo razvidno, da je slovenski nacionalni Register stalno posodabljan (s tem je kriterij R.5 izpolnjen) in Odboru predlaga sprejetje Škofjeloškega pasijona na Reprezentativni seznam. Avstrija je to tudi storila in tako omogočila slovenski delegaciji, da je lahko v dvominutnem nagovoru pojasnila točko R.5, saj sicer država predlagateljica ne more javno nastopiti z dodatnimi pojasnili. V teh okoliščinah sem imela 3 naloge:

1. Na samem zasedanju Medvladnega odbora pri vsakem izmed prisotnih vodij delegacij iz 24 držav preveriti ali so seznanjeni z našim "problemom", jim ga razložiti in prositi za njihovo podporo (oz. podporo avstrijskemu amandmaju). To je bilo potrebno storiti zato, ker osebe, ki so prejele pismo slovenskega veleposlanika pri UNESCO, ministra za kulturo RS ali pa so bile obveščene preko slovenske Nacionalne komisije za UNESCO, niso nujno tiste osebe, ki so prisotne na sami seji in dejansko odločajo o "naši" usodi.

2. Potem, ko avstrijska delegacija na sami seji prebere amandma in zaprosi Slovenijo za dodatno pojasnilo, to pojasnilo tudi ustno posredovati v 2 minutah – na način, ki bi prepričal članice Medvladnega odbora, da je z našim nacionalnim Registrom vse v redu in torej ni ovire za nominacijo Škofjeloškega pasijona kljub zavrnitvi Ocenjevalne skupine.

Obe nalogi sta bili izpolnjeni in Škofjeloški pasijon je bil z aplavzom uvrščen na UNESCOv repozitivni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

Ker pa je bila ta odločitev sprejeta na drugačen način kot vse ostale nominacije, ki so bile prav tako zavrnjene s strani Ocenjevalne skupine, jo na kratko opišem :

Tik preden je avstrijska delegacija prebrala svoj Amandma, je k njej pristopil poročevalec Ocenjevalne skupine, ki je v uvodu k naši nominaciji poročal o zavrnitvi Škofjeloškega pasijona, in avstrijski poročevalki narekoval dodatno besedilo ob koncu Amandmana, ki je glasilo: "potem, ko bo Slovenija podala obrazložitev, bo svoje mnenje o nominaciji ponovno podal poročevalec Ocenjevalne skupine, ... kar je pomenilo, da je končna odločitev v "njegovih" rokah in ne v odločitvi Odbora kot je bila to praksa pri vseh ostalih nominacijah na tej seji.

Ker s tem predhodno nismo bili seznanjeni, smo ta "dodatek" sprejeli s presenečenjem in veliko negotovostjo o končnem izidu ... naš strah je bil premagan šele, ko je poročevalec Ocenjevalne komisije sporočil, da je "v duhu te seje in na osnovi našega dodatnega pojasnila", nominacija uspešna - **Škofjeloški pasijon pa z odločitvijo Ocenjevalnega odbora uvrščen na UNESCOv Repozitivni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva**. Glasovanje Medvladnega odbora Konvencije torej sploh ni bilo potrebno.

To je bila edina nominacija, ki je bila vpisana na ta – torej normalen – način (post festum)!!!

3. Ob koncu nominacijskega postopka podati zahvalo - glede na to, da je izjemno pomemben delež pri nominaciji opravila lokalna skupnost Škofja Loka in njeni prebivalci ter še posebej izvajalci Škofjeloškega pasijona, sem besedo zahvale delila oz. v veliki meri prepustila enemu od treh predstavnikov Škofje Loke g. Aleksandru Iglčarju, ki je to delo odlično opravil.

B. Moja priporočila za pripravo novih nominacij so naslednja:

1. Vsaka nominacija mora biti posredovana Ocenjevalni skupini s popolno vsebino, vsi kriteriji morajo biti izpolnjeni – glede na to, da pri pripravi gradiva sodeluje več ekspertov, mora biti določena ena odgovorna oseba, ki pred predajo gradiva jamči za kakovost in popolnost gradiva.

2. Oseba, ki je nosilka (torej odgovorna) za pripravo nominacije, mora redno prisostvovati vsakoletnim sejam Medvladnega odbora Konvencije. Samo tako bodo nominacije iz Slovenije lahko uspešne – prva priložnost bo že zadnji teden v novembru 2017 v Seulu.

Tako bi se izognili ugotavljanju odgovornosti za storjene napake, ki terjajo dodatne diplomatske aktivnosti naše misije pri UNESCO in pojasnjevanja ter lobiranja pristojnih institucij v Sloveniji – vse to je namreč popolnoma nezanesljivo, vloženo delo in trud pri pripravi nominacije pa brezplodno!

Magdalena Tovornik, vodja delegacije RS na seji UNESCOvega Medvladnega odbora Konvencije za varovanje in zaščito nesnovne kulturne dediščine

Foto: Katja Štucin

Tiskovna konferenca 8. decembra 2016 v Škofji Loki: (z leve): mag. Aleksander Igličar, mag. Anja Jerin, dr. Nena Židov, Magdalena Tovornik, mag. Miha Ješe, Damjana Pečnik, mag. Ksenija Kovačec Naglič, mag. Jože Štukelj, Jernej Tavčar

Tiskovna konferenca, Škofja Loka, 8. 12. 2016

Vsak pasijon ima dolgo in trnovo pot. Škofjeloški pasijon je moral svojo izjemnost potrjevati v Parizu in daljni Adis Abebi, kjer je Medvladni odbor za varovanje nesnovne kulturne dediščine 1. decembra 2016 prepoznal njegovo izjemnost in sprejel odločitev o njegovem vpisu na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

Na tej poti so pomagali številni entuziasti, ki ohranjajo in v živo upodabljajo besedo patra Romualda iz 18. stoletja. Pasijon je del zgodovinske in likovne identitete tega prostora srednjeveške Freisinške nadškofije že več kot 1000 let, od Brižinskih spomenikov do vpisa na UNESCOv seznam.

Aktivnosti za pripravo nominacije za vpis Škofjeloškega pasijona na Reprezentativni seznam segajo v leto 2012. Po prvi nominaciji, ki ni prejela pozitivnega mnenja Ocenjevalne skupine, je Republika Slovenija leta 2015 vložila novo. V njej je natančno utemeljila vse vsebinske kriterije za vpis.

Priprava projekta nominacije je bila zelo zahtevna in je vključevala veliko posameznikov, društev in zavodov, ki so vsak prispevali svoj dragoceni delček, da je bila celota uravnotežena in prepričljiva.

Pri pripravi so odlično sodelovali predstavniki Škofje Loke – tako sodelavci Občine Škofja Loka, ki jih je ves čas z neznansko energijo vodil župan mag. Miha Ješe, kot posamezni strokovnjaki in predstavniki kulturnih institucij v mestu: Kapucinskega samostana, Skupine za pasijon, Muzejskega društva Škofja Loka in Loškega muzeja. Posebej dragoceni so bili izrazi podpore vseh, ki s pasijonom živijo, v njegovih uprizoritvah sodelujejo in ga s tem ohranjajo živega za prihodnje generacije.

Strokovno vsebinsko podporo so prispevali strokovnjaki Slovenskega etnografskega muzeja kot Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine in Direktorata za kulturno dediščino našega ministrstva, brez katerih nominacija ne bi mogla uspeti.

Za mednarodno koordinacijo v času do vpisa, ki se je zgodila predvsem v zadnjem mesecu dni, so zglede skrbeli na veleposlaništvu Republike Slovenije v Parizu v vlogi stalnega predstavništva pri UNESCO s sodelovanjem Slovenske nacionalne komisije za UNESCO in Ministrstva za zunanje zadeve.

Na zasedanju Medvladnega odbora v Etiopiji pa je naša delegacija z odličnim zastopanjem in pojasnili nominacije zagotovila še zadnji prispevek k uspehu.

Vsem in vsakemu od njih se za njihov prispevek k nominaciji v imenu Ministrstva za kulturo lepo zahvaljujem.

*Damjana Pečnik,
državna sekretarka Ministrstva za kulturo*

Tiskovna konferenca, Škofja Loka, 8. 12. 2016

V imenu Direktorata za kulturno dediščino bi se rada iskreno zahvalila vsem, ki ste s svojim delom in zavzetostjo prispevali, da se nam je uspelo uvrstiti na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

Reprezentativni seznam je poleg Seznama nesnovne dediščine, ki jo je nujno nemudoma zavarovati in Registra dobrih praks najvidnejši izraz varovanja nesnovne kulturne dediščine v mednarodnem okolju na osnovi Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine iz leta 2003. Po tej Konvenciji med nesnovno dediščino štejejo prakse, predstavitve, izraze, znanja, veščine in z njimi povezana orodja, predmete, izdelke in kulturne prostore, ki jih skupnosti, skupine in tudi posamezniki prepoznavajo kot del svoje kulturne dediščine.

Slovenija je Konvencijo ratificirala leta 2008 in jo je istega leta prenesla v svoj pravni red z Zakonom o varstvu kulturne dediščine. Nesnovna dediščina je najmlajša kategorija na področju kulturne dediščine in sistem njenega varstva smo morali izpeljati povsem od začetka.

V okviru tega sistema smo vzpostavili javno službo varstva nesnovne dediščine, ki jo opravlja Slovenski etnografski muzej kot Koordinator varstva nesnovne dediščine.

Zasnovan in tekoče vzdrževan je register nesnovne dediščine, v katerega je trenutno vpisanih 56 enot in 157 nosilcev. Škofjeloški pasijon je bil prva enota, ki smo jo vanj vpisali leta 2008.

Vzpostavljen je tudi sistem razglašanja nesnovne dediščine za kulturni spomenik. Škofjeloški pasijon je Vlada Republike Slovenije leta 2012 kot prvega razglasila za nesnovno dediščino državnega pomena.

Z vpisom Škofjeloškega pasijona na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva smo se ponosno vrisali tudi na mednarodni zemljevid nesnovne kulturne dediščine, ki trenutno vsebuje 366 elementov (letos vpisanih 33).

Verjamemo, da to ni naš zadnji vpis, saj je trenutno v postopku evalvacije nominacija Obhodov kurentov, o kateri bo Medvladni odbor za varovanje nesnovne kulturne dediščine odločal novembra 2017 na zasedanju v Seulu.

Ministrstvo za kulturo v imenu Republike Slovenije načrtuje oddajo treh nominacij za vpis na Reprezentativni seznam, in sicer za

- Klekljanje čipk v Sloveniji,

- Suhozidno gradnjo (večnacionalna nominacija, ki jo skupaj pripravlja devet držav: Bolgarija, Ciper, Francija, Grčija, Hrvaška, Italija, Slovenija, Španija in Švica) in
- Tradicionalno rejo in vzrejo Lipincev (večnacionalna nominacija, trenutno potekajo dogovori z Avstrijo, načrtovano je še sodelovanje s Hrvaško, Madžarsko in Slovaško).

Še naprej se bomo trudili, da se bo Škofjeloškemu pasijonu na prestižnem seznamu pridružila tudi druga slovenska nesnovna kulturna dediščina.

*mag. Ksenija Kovačec Naglič,
v.d. generalne direktorice Direktorata za kulturno dediščino*

V družbi pasijoncev po tiskovni konferenci v Vahtnici.

Od leve: mag. Jože Štukl, Jernej Tavčar, mag. Ksenija Kovačec Naglič, Damjana Pečnik, Alojzij Pavel Florjančič, mag. Aleksander Igljčar, Magdalena Tovornik, dr. Nena Židov, mag. Anja Jerin in dr. Bojana Rogelj Škafar. Fotoarhiv: Aleksander Igljčar

Tiskovna konferenca, Škofja Loka, 8. 12. 2016

Vodila, ki jih je bilo potrebno upoštevati pri (pre)oblikovanju nominacije

S kolegico mag. Anjo Jerin sva skrbno prebrali besedilo nominacije, ki so ga pripravili v Škofji Loki, in ga nekoliko preuredili in spremenili oziroma dodali nekatere poudarke, pri čemer sva upoštevali UNESCOva navodila za pripravo nominacij (*Aide-memoire for completing a nomination to the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*) ter ugotovitve in priporočila Ocenjevalne skupine v zvezi s prijavi, ki so jih obravnavali v letu 2014. Seveda pa sva pregledali tudi nekaj nominacij, ki so bile po oceni Ocenjevalne skupine zgledno pripravljene, ter nekatere starejše prijave, ki so bile po vsebini primerljive s Škofjeloškim pasijonom. Upoštevati pa je bilo potrebno tudi razloge, zaradi katerih je bila nominacija ob prvi oddaji leta 2013 zavrnjena.

Glede na to, da je bila med razlogi za zavrnitev nominacije iz leta 2013 neustrezna terminologija, sva popazili, da v dopoljeni nominaciji ni bilo terminov kot so npr. avtentičnost, enkratnost, originalnost, živa mojstrovina, »posebna vrednost«, tradicija razumljena kot nekaj »zamrznjenega«, ki za UNESCO niso sprejemljivi. Pri urejanju nominacije sva skušali upoštevati UNESCOve vrednote, ki naj bi se kazale v nominaciji (npr. odnos do žensk, otrok in mladih, medsebojno spoštovanje in dialog z »drugimi« skupnosti, odnos do živali, trajnostni razvoj). Poudarili sva sodelovanje lokalne skupnosti pri pripravi nominacije in oblikovanju ukrepov varovanja, saj UNESCO zelo poudarja sistem »od spodaj navzgor«. Posebno pozornost posveča tudi vlogi žensk, otrok in mladine, zato jih je bilo potrebno v nominaciji nekoliko bolj izpostaviti in predstaviti njihove vloge pri izvedbi pasijona. Poudarjen pa je bil tudi pomen otrok in mladih pri ohranjanju pasijonske dediščine, saj je prenos znanj na mlajše generacije zelo pomemben za ohranjanje nesnovne dediščine. Seveda je morala nominacija izkazovati tudi priznavanje in spoštovanje do drugih skupnosti, tako tistih, ki prav tako uprizarjajo pasijon kot tudi do skupnost z drugačnimi verskimi nazori.

Tik pred oddajo nominacije sva si ogledali še film, ki je obvezni sestavni del nominacije in ugotovili, da so v njem prizori, ki niso v soglasju z UNESCOvimi napotki, po katerih film ne sme vsebovati nasilja, zato smo dan pred oddajo nominacije z montažerjem filma v Škofji Loki film še nekoliko »premontirali«.

Priprava nominacije, ki je temeljila na medsebojnem zaupanju, je potekala v tesnem sodelovanju s predstavniki Škofje Loke in Ministrstva za kulturo. Sprva zaskrbljujoča ugotovitev Ocenjevalne skupine, da iz nominacije ni razvidno, da Slovenija redno dopolnjuje nacionalni register, pa je povezala vse, ki smo lahko kakor koli prispevali k skupnemu cilju – vpisu Škofjeloškega pasijona na UNESCO-v Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. V Slovenskem etnografskem muzeju smo ves čas spremljali zasedanje v Adis Abebi in spodbujali našo delegacijo. Ob potrjenem vpisu pa smo se veselili z vsemi, vpletenimi v pripravo, podporo in dopolnitev nominacije, še posebej pa z vsemi tistimi, ki so neposredno povezani z uprizarjanjem Škofjeloškega pasijona. Ker gre za prvi element iz Slovenije na UNESCOvem Reprezentativnem seznamu, pa je bil vpis pomemben tudi za Republiko Slovenijo.

dr. Nena Židov,
Slovenski etnografski muzej

Tiskovna konferenca, Škofja Loka, 8. 12. 2016

Lep pozdrav vsem skupaj tudi z moje strani in najlepša hvala za povabilo na današnjo tiskovno konferenco. Iskrene čestitke ob vpisu Škofjeloškega pasijona na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva tudi v imenu Slovenskega etnografskega muzeja, Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine.

Za pripravo nominacije, ki jo je Republika Slovenija konec marca 2015 leta oddala na sekretariat UNESCO v Parizu, je bila zelo pomembna naša udeležba na 9. zasedanju UNESCO-vega Medvladnega odbora za varovanje nesnovne kulturne dediščine, ki je potekalo konec novembra 2014 leta v Parizu. Zasedanja smo se udeležili mag. Aleksander Igljčar kot predstavnik Škofje Loke ter dr. Nena Židov in jaz, kot predstavnici Slovenskega etnografskega muzeja, ki od leta 2011 opravlja naloge in obveznosti nacionalnega Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine.

Z znanjem, ki smo si ga pridobili ob spremljanju tedanjih obravnav nominacij in s pomočjo vseh UNESCOvih dokumentov, povezanih s pripravo nominacij smo se v začetku leta 2015 intenzivno lotili priprave nominacije za vpis Škofjeloškega pasijona na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva, ki jo je bilo potrebno oddati do konca marca 2015.

Takrat je bila oblikovana delovna skupina, ki se je srečevala tako v Škofji Loki kot na Ministrstvu za kulturo. Seveda so največji del vsebine nominacije prispevali nosilci sami, s kolegico dr. Neno Židov pa sva kot predstavnici Slovenskega etnografskega muzeja, Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine, takrat prevzeli nalogo, da posredovane podatke nekoliko preoblikujeva v vsebine, ki naj bi ustrezale UNESCOvim pričakovanjem in vrednotam.

Verjamem, da sva bili morda včasih že kar malo sitni, ko sva od Škofjeločanov želeli imeti še kake dodatne, podrobnejše podatke. Ker pa je sama priprava nominacije potekala v duhu medsebojnega zaupanja, je delo potekalo gladko. Seveda pa sva morali nosilec že na samem začetku priznati, da kljub vloženemu trudu ne moreva zagotoviti vpisa Škofjeloškega pasijona, saj do takrat še nismo imeli konkretnih izkušenj s pripravo nominacij za vpis na UNESCOv Reprezentativni seznam.

mag. Anja Jerin,
Slovenski etnografski muzej / Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine

Nagovor režiserja p. Marjana Kokalja pri zahvalni sveti maši

Najprej moram izraziti veliko veselje nad tem, kar se je zadnji čas zgodilo s pasijonom. Vidim, da sem nanj čustveno še vedno navezan, čeprav se je počasi osvobajam, kakor svetujejo tudi naši redovni napotki; osvoboditi se navezanosti, da bi stvari videli jasneje. V zvezi s tem dogodkom sem torej vesel, najbolj pa treh stvari: Prva je ta, da je del svetovne nesnovne kulturne dediščine postal lokalni dogodek (Škofja Loka je le manjše mesto). To je krasno dokazilo, kako so lahko majhne stvari v resnici velike. Druga stvar, zaradi katere sem zelo vesel, je ta, da je prav pripoved o Kristusovem trpljenju dobila svetovno priznanje. Tretja pa je ta, da Kristusovo trpljenje ostaja aktualno oz. živo preko različnih časov zgodovine, vse do našega časa.

Če odgovorim na vprašanje, kaj me je navdihovalo, kako me je Kristus nagovarjal pri pasijonu, moram reči, da me je navdihovala povezanost z zgodbo vsakega človeka, ki trpi. Med pripravo sem zelo močno doživljal, kako je vse, kar delamo, vključeno v Kristusovo trpljenje, lokalno in globalno. Vedno bolj sem odkrival univerzalnost pasijona. Bolj, ko sem se poglobljal vanj, bolj se mi je zdelo, da mu ne pridem do dna, da gre nekako v neskončnost, da objema in zajema čisto vse.

Alojz Bogataj. Foto: Aleksander Igličar

Rok Klemenčič. Foto: Aleksander Igličar

V pasijonu sem doživel navdih, svobodo, ljubezen, čistost Kristusovega trpljenja, in mislim, da je prav ta čistost povezovala ljudi in spodbujala ustvarjalnost. Sam sem bil večkrat zelo presenečen nad tem, kako se je med ljudmi sprožala neka ustvarjalnost, samoiniciativnost in v tem vidim delo Kristusovega Duha, Svetega Duha. Ta osebna izkušnja se mi je tudi pomagala odločiti za duhovniški poklic, v katerem sem zdaj, zato jo vidim kot velik dar zame.

Tudi ko od daleč spremljam, kaj se še naprej dogaja s pasijonom, vidim, da to ni katera koli igra, ampak da je nekaj posebnega; okrog nje se dogajajo lepe in globoke stvari. Hvaležen sem Bogu za možnost sodelovanja ter za vse čudovite ljudi, ki sem jih srečal ob teh uprizoritvah.

Nagovor režiserja Boruta Gartnerja pri zahvalni sveti maši

Najprej hvala lepa bratom kapucinom za to lepo vabilo na zahvalno mašo, na katerega sem se z veseljem odzval. Ne vem, kakšne besede mi bo položil On v usta, toda brez vsakega oklevanja si štejem v čast, da se me je On dotaknil na tak, recimo temu gledališki način. Ko sem se lahko z rokami dotikal tega znamenitega originala, sem bil prevzet. Zavedal sem se, da je pred menoj izjemna naloga. Režirati besedilo, ki ga je po Božjem navdihu zapisal pater Romuald, odigrali pa so ga izjemni Škofjeločani, pa ne samo Škofjeločani ampak tudi igralci iz Poljanske in Selške doline oziroma iz celotnega Škofjeloškega gospostva. Ta Borut, ki stoji zdajle pred vami, je samo droben možič, ki se še kako zaveda, da sam nikoli ne bi zmožl tega, kar se je v letu 2009 realiziralo.

Nujno se moramo ozreti v preteklost, najprej v leto 1995, ko je Jure Svolfšak v mislih že živel ŠP in ne smemo spregledati bivšega župana Igorja Drakslerja, pa vsem „pionirjem“ ŠP, ki so ga v letu 1999 v živo uprizorili. Ne morem tudi mimo kapucina Metoda Benedika in pa vseh tistih pomembnih ljudi na občini. Vedno znova pa so zapostavljeni, vedno nekje v ozadju, vodje pasijonskih skupin. Njih ne vidite skoraj nikjer. Pa vendar. Če teh vodij pasijonskih skupin ne bi bilo, namreč oni so hodili od hiše do hiše, prosili, nagovarjali, vabili ljudi k uprizoritvi. Oni so glavni temelj pasijona in brez njih ne bi mogli zaživeti ostali umetniki, niti režiserji ne bi mogli ničesar postoriti. Rokopis je vabljiv in zanimiv; je skromna knjižica, iz katere pa s skupno močjo in z Božjo previdnostjo

prihaja živa tisočglava velikonočna procesija v veliki simbiozi z ogromnim številom konj. Šele ob Marjanu kot prvemu režiserju sem sploh začel spoznavati, kaj je ŠP. Do takrat ga nisem poznal. Ko se je Marjan tega besedila loteval in nas povabil zraven, sem tudi sam pristopil in pomagal po svojih močeh. Šele takrat sem počasi spoznaval zgodbo, ki ni samo Kristusovo življenje / trpljenje ampak je ŠP nekakšen smerokaz in opomnik celotnemu človeštvu, kako naj se slehernik izogiba slabemu, da bi čim bolj dober dočkal zemeljsko smrt in odhod v večnost.

Ko režiser Marjan ni več zmožgal nadaljevati režiserske poti oziroma so mu bile načrtane že nove, sem se zbal za ŠP. Strah pred „uničenjem“ oziroma odgovornost in spoštovanje do izjemnega dela predhodnega režiserja me je poslalo do mesta, ko sem bil izbran, jaz težko rečem za režiserja, saj ne gre v tem primeru za klasično šolanega režiserja, ampak za človeka, ki mora v sebi združevati mnogo več, kot pa ponuja klasična režiserska izobrazba. Nimam nobenih gledaliških šol, prihajam iz ljudstva in zato tudi to priznanje, da je ŠP uvrščen na UNESCOvo svetovno nesnovno kulturno dediščino, razumem kot svojevrstno duhovno zmago, katere se veselita Bog in Jezus, obenem pa veliko priznanje ljudskemu ljubiteljskemu gledališču! Dvomim, da je kdaj slovenski ljudski igralec dobil takšno priznanje. Potem pa, ko sem videl to igro, me je seveda prevzel lik Jezusa Kristusa in sem ga začel proučevati. Po horoskopu sem devica in po-

Andreja Ravnihar Megušar. Foto: Aleksander Igličar

Kitka Koprivnikar. Foto: Aleksander Igličar

tem veste, kakšen sem. Siciral sem ga, iskal knjige, doma se je nabralo mnogo, mnogo knjig, tako da je moja glava postajala skozi bolj zmešana. Jezus je bil enkrat blizu mene, pa drugič daleč stran. In vem, ko sem bil v bistvu že popolnoma zbežan, je bila pred mano ena knjiga in gor je pisalo: »Blagor tistim, ki me niso videli in so verovali«. In sem vse skupaj zaprl in šel naprej.

Torej, zgodba je veliko. Rad bi se zahvalil za to milost, da mi je bilo res dano ta ŠP delati s tako izjemnimi ljudmi. Zelo dobro sem se počutil v vašem samostanu, brat Jožko, med brati kapucini. Prvo, kar sem prosil Metoda je bilo, da sem se lahko z rokami dotikal originala, na ta način sem hotel, skušal zaznati duh očeta Romualda. Nisem znal latinščine, nemščine, stare slovenščine, v katerih je besedilo napisano. Ampak to je bil ta oče Romuald, ki je to napisal. Na ta način se je najprej prikradel vame Romuald, nato ŠP. Potem sem želel to doživljati skupaj z vami. Kar se mi zdi danes še pomembno povedati. Ni toliko pomembno, vsaj zame, da je uvrščen na UNESCOv Reprezentativni seznam, mislim, da je bolj pomembno, da danes živimo v svobodni demokratični Sloveniji, kjer lahko brez psiholoških ali kakršnihkoli drugih pritiskov uprizarjamo ŠP. Ko poslušam o dogodkih po drugi svetovni vojni, kakšne grozote. In samo želim si, da bi znali ohraniti ta pasijon tako lep in čist, da ne bi nekoč postal neka pustna povorka, ampak da bi nas to besedilo vedno znova bogatilo, da bomo pravični in dobri. Namreč vedno sem in bom zagovarjal tezo, da ŠP nikdar ne sme prineesti dobička, če pa ga, mora biti dobiček usmerjen ljudem v stiski. Tisti, ki ste sodelovali v ŠP 2009, veste, da smo s posebnim darom pomagali Pedru Opeki oziroma lačnim otrokom na Madagaskarju. Ko sem danes Petra poprosil za kakšno misel, ko bom takole nemočen stal pred vami, mi je takole odpisal:

»Dragi Borut!

Danes se podajam na pot na sosedni otok La Reunion prosit pomoč za naše tisočev otrok in njihovih družin! Tebi želim veliko inspiracijo, ko boš govoril o tvojem izkustvu kot režiser Škofjeloškega pasijona. Imam popolno zaupanje v tvojo duhovno moč in da boš imel besede, ki bodo segle do srca tistim, ki te bodo poslušali. Ko človek govori zaradi ljubezni in resnice, ima vedno v srcu besede, ki jih potrebuje. To je navdih in pomoč Svetega Duha, ki jo daje vsem tistim, ki sejejo Jezusovo ljubezen, bratstvo, resnico in upanje deliti darove in bogastvo, ki ga nam je dal Stvarnik vsem in za vse! Če hočemo biti pravi ljudje moramo znati deliti z tistimi, ki nimajo skoraj nič. To je naravna etika. Če to dojamemo s srcem in z dušo, potem postane že milost, dar božji, ki je vir veselja za vsakega, ki se trudi ustvariti bratski in pravičnejši svet.

Vsem tistim, ki so darovali za naše revno ljudstvo iz smetišča, pa iskrena zahvala. Vsaka pomoč, ki je dana z ljubeznijo in spoštovanjem je zapisana v večnosti.

Dobrota in znati deliti je vrh spoznanja, da je Bog ljubezen. Vsi pa vemo, da so vsi otroci na svetu Jezusu najboj priljubljeni. Hvala vsem dobrim ljudem, ki se ne naveličajo pomagati, ker za njih ni to navada, ampak glavni del naše vere v Boga Ljubezni. Ne moremo ljubiti Boga, če ne ljubimo svojega bližnjega!

Dragi Borut, ti želim že v naprej Vesel Božič. Jezus vsako leto prenavlja naše srce in našo dušo, da se borimo naprej za resnico, ki nas bo edina osvobodila.

Enako vse dobro v novem letu 2017 in želim veliko zdravja in še posebno Božjega blagoslova!

Pedro Opeka

NB/ Prijatelji se tikajo. Hvala ti!

In za konec. Škofjeloški pasijon ne sme postati tržna znamka ali predmet trgovanja, ampak mora ostati Slovenska krščanska duhovna mana ali če hočete neke vrste gledališka molitev, preko katere bomo našli komunikacijo z Njim!

Še enkrat hvala vsem, s katerimi sem lahko sodeloval, hvala vodjem projektov in vsem podpornikom in samo upam lahko, da sem častno in vredno opravil svoje delo. Hvala!

Nagovor režiserja Milana Goloba pri zahvalni sveti maši

Moja predhodnika sta povedala vse najbistvenejše, a hkrati bodo vedno obstajale pasijonske zgodbe, ki morajo biti še povedane. Zdi se, da je ŠP z vpisom na UNESCOv reprezentativni seznam postal tudi globalni fenomen. Včeraj, ko sem še enkrat vabil na današnjo mašo, sem bil v stiku tudi z argentinskim Slovencem Markosom Finkom, pevcem, ki je v uprizoritvi ŠP 2015 pel vlogo kralja Davida. Še enkrat sem se mu zahvalil, da je bil pasijonec in ob tem omenil njegovo razpetost med Argentino in Evropo. S tem, ko potuje po svetu, na nek simbolni način z njim potuje tudi pasijon. Tako kot potuje košček pasijona z vsakim izmed nas, ki smo ga intenzivno doživeli in ustvarjali. Prav res, Škofjeloški pasijon je šel po svetu, še preden je bil vpisan na UNESCOv reprezentativni seznam.

Seveda je pasijon tudi institucionalna zgodba. Ob vsakokratni uprizoritvi je potrebno zagnati veljake na Občini, pa tiste na državni ravni, potrebno je poklicati in organizirati vodje pasijonskih skupin, konjenike, društva in nenazadnje ogromno posameznikov – pasijoncev. Ampak nikoli ne smemo pozabiti, da je pasijon predvsem osebna zgodba vsakega posameznika. Pasijonska zgodba je

miriada zgodb. Vsakdo prinese v pasijon svojo zgodbo, ki jo v pasijonu oplemeniti, in ki jo pasijon oplemeniti.

Kdor je sodeloval pri pasijonu, je prisostvoval pri nečem velikem. Čas naših življenj je zelo kratko odmerjen in če sem se kaj naučil pri pasijonu, je predvsem to, da nas presega. Zgodba, ki jo pripoveduje, je zgodba odrešenja, zgodba odpuščanja, zgodba človekovega vzdigovanja. To so te osebne zgodbe, ki bivajo v vsakem izmed nas in katere skozi vsak pasijon posebej, na novo odkrivamo in rafiniramo v sebi.

Dano nam je, da lahko živimo to čudovito stvar, ki je del naše tradicije, naše kulture, našega zavedanja. Vam, prebivalcem Loškega gospostva, nemara še toliko bolj, saj vam je bil Škofjeloški pasijon položen že v zibelko. Še enkrat se vam moram zahvaliti, ker ste me kot nekoga, ki ni iz teh krajev, tako lepo sprejeli in predvsem, da ste mi omogočili, da smo skupaj delili zgodbo Kristusovega vstajenja in jo posredovali bližnjim ter daljnim.

Verjamem, da ste tudi vi hvaležni, da ste lahko prisostvovali na pasijonu ali na pasijonih, ker mnogi izmed vas ste pasijonski povratniki. Upam, da boste še naprej ustvarjali pasijon, vsakdo po svojih močeh: v mislih, besedah in dejanjih. Kajti samo če bomo v sebi ohranjali živ pasijonski plamen, bomo pasijonsko zgodbo prenašali naprej. Sporočilo pasijona pa je čisto, je nekaj, kar moramo ohraniti. Hvala lepa.

Hiacinta Klemenčič. Foto: Aleksander Igljčar

Mija Stopar. Foto: Aleksander Igljčar

Prošnje pasijoncev pri zahvalni sveti maši**Alojz Bogataj** (vloga Kristusa v prizoru Gospodova večerja):

Gospod Jezus Kristus, obračam se na ta pravega Nazarečana, z veliko hvaležnostjo v srcu se spominjam vseh preteklih uprizoritev ŠP, ko smo se vsi nastopajoči in ostali sodelujoči, pa tudi navdušeni gledalci, družili, delali, igrali in gradili med seboj lepe odnose. Na Jezusa pa se obračam z eno veliko prošnjo, da bi ta pasijonski duh lahko še dolgo ostajal med nami in v prihodnjih naših rodovih. To te prosim Gospod.

Rok Klemenčič (vloga Kristusa v prizoru Krvavi pot):

Gospod, zbrali smo se na sotočju obeh Sor, iz bližnje in daljne okolice Škofje Loke, da bi obudili večstoletni ŠP. Bili smo si različni, a z istim ciljem. Daj, da bi tudi v prihodnje znali in zmogli z žarom, pa čeprav različni, stopiti skupaj v širšem slovenskem prostoru, za skupno dobro in tudi tebi v čast in ponos.

Andreja Megušar (sodelovala pri pripravi besedila za vpis ŠP na UNESCOv Reprezentativni seznam 2013):

Gospod, naš edini Bog, v pasijonu smo s tabo prehodili pot od sodne palače do gore Kalvarije. Na tej poti vedno znova preiščujemo svojo življenjsko pot, na kateri se tudi mi srečujemo s Simonom, Veroniko; se pravi s tiskami, žalostjo, veseljem in tudi nemočjo. Vedno znova nam kažeš, da moramo svojo življenjsko pot sprejemati v zaupanju. Prosim te, daj nam poguma, da bomo v našem vsakdanjem življenju rekli: »Zgodí se tvoja volja«.

Kitka Koprivnikar (sodelavka v pasijonski pisarni 2015):

Jezus, šel si na križ in postal za nas vir večnega življenja. Odpri naša srca, nas medsebojno poveži in nam podari moč, da bomo z zaupanjem nosili svoj križ, kot ti po tvoji poti.

Hiacinta Klemenčič (vloga angela v prizoru Krvavi pot):

Gospod, daj nam pogum, da bomo premagali vse svoje strahove in ti še naprej z veseljem sledili.

Mija Stopar (vloga pogubljene duše v prizoru Pekel):

Dobri Gospod, toliko čudovitih darov si nam namenil. Prosim te za našo kapucinsko cerkev in za naše brate kapucine; skozi stoletja so ohranjali tvoj dar po očetu Romualdu. Prosim te, pomagaj bratom kapucinom, da bodo zmogli svoje darove tudi v prihodnjih uprizoritvah ŠP razdajati v popolni nesebičnosti in ljubezni.

Nagovor Aleksandra Igličarja pri zahvalni sveti maši

Drage pasijonke in pasijonci. Najprej želim podati odmev na Borutove besede, v katerih je omenil Pedra Opeko. Na zasedanju Medvladnega odbora v Adis Abebi smo srečali gospoda iz Madagaskarja in ga seveda vprašali, če pozna Pedra Opeko. Na naše presenečenje ga je poznal in dal sem mu podobico loške kapucinske cerkve, ki sem jo imel s seboj in je bila pripravljena ob zlati maši patra Roberta Podgorška, in ga prosil, naj jo izroči Pedru Opeki.

Režiser Milan je v svojem nagovoru omenil Markosa Finka, argentinskega Slovenca, svetovno znanega opernega pevcu, ki je v uprizoritvi ŠP 2015 pel vlogo Davida. Naj ob tem dodam, da je v Buenos Airesu 8. decembra 2016 v časopisu Zedinjena Slovenija izšla novica, da je ŠP vpisan na UNESCOv Reprezentativni seznam. Neverjetno je, kako se te stvari povezujejo in prepletajo.

Jernej je že omenil, da smo ob koncu naše misije v Etiopiji, v petek in soboto, poromali v Lalibelo. Lalibela je največje etiopsko romarsko središče. Toliko kot nam pomenijo Brezje, Etiopcem pomeni Lalibela. Večina Etiopcev je ortodoksnih kristjanov, pripadnikov starodavne koptske cerkve. V zahvalo za vpis in za spomin smo iz Lalibele prinesli posvetilni križ, ki je simbol kralja Lalibele, po katerem se imenuje ta romarski kraj. Na vrhu križa je na vsaki strani po šest manjših konic, simbol dvanajstih apostolov. Na vrhu je trostrani križ kot znamenje svete trojice. Znotraj je veliki latinski križ, simbol vere, ki ga podpirajo glave štirih labodov, kot simboli kraljeve oblasti. Procesijski križ je prijatelj Jože Štalc nasadil na leseno palico Poncija Pilata iz uprizoritve ŠP leta 1999. Pilat namreč v prizoru Glej človek prelomi palico in s tem simbolno izreče sodbo nad Kristusom. Leta 1999 sem bil nosač tega prizora, ki so ga pripravili Retečani, in sem vprašal, če se palica lahko pobere. Dejali so, kar poberi, saj bo tako ali tako šlo stran. Po prihodu iz Etiopije se mi je porodila misel, da posvetilni križ iz Lalibele povežem s prvo uprizoritvijo ŠP v sodobnem času. Izročam ga patru Jožkotu, gvardijanu loških kapucinov, v zahvalo za njihovo duhovno dediščino in tristoletno skrb za Škofjeloški pasijon ter spodbudo za naprej. Za njihov muzej izročam tudi uradno publikacijo zasedanja UNESCA v Adis Abebi.

In hvala tudi vsem vam, dragi pasijonci. Veliko je bilo danes že povedanega o pomenu vpisa ŠP Vpis na UNESCOvo nesnovno kulturno dediščino. Želim pa poudariti, da je pri vpisu velik poudarek namenjen široki vključenosti množice pasijoncev in vseh tistih, ki stojijo v ozadju. Vloga za ŠP je podprlo 38 različnih društev in organizacij, od gasilskih društev, občin, konjenikov, pevskih društev, osnovnih šol ... Pri prvi vlogi teh podpor ni bilo tako veliko, pri drugi vlogi pa so pričali o dejanski vpetosti ŠP v naš kraj. Mnogi so danes že izrekli svojo prošnjo, da bomo, da boste tradicijo in vrednote Škofjeloškega pasijona prenašali naslednjim rodovom. Hvala lepa vsem vam tudi za molitve. Pred našim odhodom v Etiopijo sem brata Jožka prosil, naj vas tukaj v kapucinski cerkvi povabi k molitvi in dobrim mislim. Bili smo uslišani. Hvala lepa.

Zahvala in blagoslov br. Jožka Smukavca pri zahvalni sveti maši

Tako, predragi pasijonci, počasi stvari zorijo, vidite tudi vpis Škofjeloškega pasijona je zorel kar nekaj časa. Tudi mi počasi zorimo, da bi se zgodilo to, da bi si res pustili doživeti to Božjo zgodbo. In v zahvalo, da smo jo in da jo lahko živimo, tako zares, bomo sedaj skupaj zapeli našo drago zahvalno pesem Bogu.

Na koncu zahvalne svete maše bomo prejeli še blagoslov. Podelil ga bom s procesijskim križem iz Lalibele. Po blagoslovu pa res vabim prav vse pasijonce in vse, ki smo tukaj zbrani, da pridete v jedilnico našega samostana. Dobri ljudje so skuhalo malo čaja, pa kuhančka, pa kaj za v usta, da se bomo naužili prostorov, v katerih je pater Romuald zapisal pasijon. Tako kot je rekel Borut, dotaknimo se ga, da res zaživimo to živo zgodbo Jezusa, ki tako čudovito prihaja k nam in tako čudovito živi v nas in za nas. Pa izrekli si bomo tudi želje, da bomo lepo praznovali Božič in pričakali našega brata Jezusa.

Blagoslovi, vodi in varuje naj vas, vse pasijonce, vse, ki so nastopali, vse, ki so nas podprli. Bog blagoslovi tudi našo Občino in vse, ki na njej delajo. Bog blagoslovi vsakega krajana in krajanko. Bog blagoslovi vsakega zemljana in zemljanko. Pridi Bog s svojim blagoslovom. Bog oče in Sin in Sveti duh. Amen.

Jernej Tavčar**ETIOPSKA ZGODBA**

»Jernej, poslušaj. Ali imaš konec novembra in v začetku decembra kaj časa?«, se je iz mobilnega telefona zaslišal glas škofjeloškega župana, mojega neposredno predpostavljene. Zdelo se mi je, da je govoril iz avta.

»Se oproščam, sem ravno na enem predavanju«, sem nekoliko presenečeno potihoma odgovarjal v telefon.

»Bi šel v Etiopijo, na zasedanje UNESCA?«.

»Ja, bi ...«, sem malček oklevajoče pritrdil.

»Ok, se domenimo kasneje, lep pozdrav.«

Afrika, Etiopija, UNESCO, Škofjeloški pasijon ...

Da boste bolje razumeli vso tole pojmovno zmedo, kako, zakaj Etiopija? V etiopski prestolnici Adis Abebi je namreč med 28. novembrom in 2. decembrom 2016 potekalo 11. zasedanje UNESCOvega medvladnega odbora za varovanje nesnovne kulturne dediščine. Škofjeloškemu pasijonu pa je na poti vpisa na ta prestižni Seznam nesnovne kulturne dediščine UNESCa stal le še nekakšen tehnični oziroma »proceduralni« zadržek. Čutili smo, da smo zdaj že zelo blizu cilju in da moramo tokrat odigrati do konca. To je okno priložnosti, ki ga moramo izkoristiti. Zdaj ali nikoli.

Sploh, ker so tokrat tudi vse pristojne službe na državni ravni odreagirale odločno, pravočasno, strokovno in koordinirano.

Napočil je čas za etiopsko misijo. In tu se vrnemo na sam začetek našega sestavka, kjer je župan Miha Ješe skupaj s pristojnimi službami Ministrstva za kulturo sestavljal moštvo za to afriško misijo.

Ekipo, ki bo držala skupaj in delala za stvar. In tudi opravila nalogo. Slednjega nismo mogli obljubiti, za vse ostalo smo prisegli, da gremo do konca. Toliko smo se že (s)poznali.

Mag. Jože Štukl je spisal glavnik vseh delov nominacije že pri prvi prijavi, v drugo je bil že povsem suveren. Zadnji dve leti si je uspešno nabiral tudi mednarodno europassionsko kilometrino. Mag. Aleksander Igljčar je konstantno ohranjal in krepil pasijonsko kondicijo. Na lastne oči je videl pasijone v Oberammergau, St. Margaretnu in Hořicah na Šumavě. Udeležil se je že 9. Medvladnega odbora UNESCA leta 2014 v Parizu in je začutil posebno atmosfero in energijo takšnega velikega mednarodnega dogodka. Sam sem pripravil in skoordinal for-